עין משפט נר מצוה

מו א ב מיי' פ"ב מהל' חגיגה הל' י והלכה יג:

מז ג מיי' שם פ"א הלכה י:

מח ד מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה יג סמג לאוין שנה:

מט ה מיי' פ"ב מהל' חגיגה הלכה ח:

רבינו חננאל

והני תנאי כי הני תנאי, דתניא אין מביאין תודה בארבעה עשר בניסן מפני חמץ שבה, שאין מביאין קדשים לבית הפסול, כלומר שהן מרובין ונפסלין בלינה, ואין מביאין קדשים לכתחילה ליפסל. ולא בעצרת מביא תודה מפני שהוא יו"ט. אבל מביא תודתו בחולו של מועד בחג הסוכות, ואם לא הביא עובר בבל תאחר. ור' שמעון אומר הרי הוא אומר בחג המצות ובחג כו'. ואוקימנה לר' שמעון בחולו של מועד. א) סלותי מסלתינן, כלומר עושה אדם מלאכה כגון פלין וכיוצא בהן, הקרבה מיבעיא, הודאי מקריבין. כי פליגי למיקם בבל תאחר, ת"ק סבר שלש רגלים אמר רחמנא אפילו שלא כסדרן, כיון שעברו עליו ג' רגלים ולא הקריבו עובר במה שכתוב כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו וגו'. ור' שמעון סבר בעינן ג' רגלים כסדרן, כדכתיבי באורייתא חג המצות חג שבועות וחג סוכות, ר' שמעון לטעמיה דדייק ב) חג המצות, ואמר לא היה צריך לכתוב בפסוק חג המצות, כאשר לא כתב בפרשת ראה אתה אומר אלי, אלא הזכיר חג שבועות וחג האסיף, ואמר שלש פעמים, למה לא היה צריך, מפני שבו פתח הכתוב תחילה, וכתב שמור את חדש האביב ועשית פסח לה' אלהיך, וכתיב בחג המצות לומר שזה ראשון לג' רגלים, ואם הקדישו אחר הפסח אינו עובר עליו בבל תאחר עד שיעברו עליו אחר עצרת ואחר סוכות ג' רגלים כסדרן. ור' אלעזר בר' שמעון אומר מביא אדם תודתו בחג הסכות. ואוקימנה ביום טוב עצמו, ושמעינן מינה דקסבר נדרים ונדבות קרבין ביום טוב. ותוב ש"מ (דלא רבי) [דר'] אלעזר בר' שמעון [לטעמיה דס"ל] דחג הסכות לבדו הוא הגורם, דאי ס"ד משום יום טוב הוא ליתני עצרת, מ"ט שביק עצרת ותני סוכות, ללמד שזה גורם, כלומר בין קודם הפסח הקדישו בין לאחר הפסח כיון שעבר עליו חג הסכות ולא הקריבו עובר עליו בבל האחר, ודייק מחג הסכות, ואמר לא יאמר בחג הסכות דמיניה סליק, למה נאמר, לומר שזה גורם. ויוצא בתודה זו שמקריבה משום שמחה, ואין יוצא בה משום חגיגה. אע"פ שאמר בשעה שנדר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה. אסיקנ' המפריש בענין זה נדור ואינו יוצא, כלומר נתחייב בנדרו וקידשה ושלמי חגיגה שהן עליו חובה, שנאמר וחגותם אותו חג לה' ז' ימים, אינן באין אלא מן החולין. (וכיון) [וכמו] שאמר ר' יוחנן לר"ל, האומר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה, הריני נזיר ואגלח ממעות מעשר שני, נדור ואינו יוצא, נזיר ואינו מגלח.

אבל נדרים ונדבות דברי הכל אין קריבין ביום טוב והני תנאי כי הני תנאי [א]דתניא אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה ולא בעצרת מפני שהוא יו"ט אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות ר' שמעון אומר הרי הוא אומר [ו]בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסכות כל שבא בחג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות וכל שלא בא בחג המצות אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות ר"א בר"ש אומר [א]מביא אדם תודתו בחג הסוכות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה ואין יוצא בה משום חגיגה אמר מר אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיטא [ג]אמר רב אדא בריה דרב יצחק ואמרי לה רב שמואל בר אבא [ב]הבא בארבעה עשר עסקינן וקסבר [ג]אין מביאין קדשים לבית הפסול ולא בעצרת מפני שהוא יו"ט קסבר נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות אימת אילימא ביום טוב עצמו והא אמרת ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב אלא בחולו של מועד ר"ש אומר הרי הוא אומר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות כל שבא בחג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות וכל שלא בא בחג המצות אינו בא בחג השבועות ובחג הסוכות מתקיף לה ר' זירא השתא סלותי מסלתינן נדרים ונדבות מבעיא אמר אביי [ג]בהקרבה כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי למיקם עליה בבל תאחר ת"ק סבר [ו]שלש רגלים אמר רחמנא אפילו שלא כסדרן [ז]ור' שמעון סבר כסדרן אין שלא כסדרן לא רבי אלעזר בר' שמעון אומר מביא אדם תודתו בחג הסוכות אימת אילימא בחולו של מועד היינו ת"ק אלא ביו"ט וקסבר נדרים ונדבות קריבין ביו"ט ומאי שנא חג הסוכות דנקט רבי אלעזר בר' שמעון לטעמיה דתניא[ח] רבי שמעון אומר לא יאמר חג הסוכות שבו הכתוב מדבר למה נאמר לומר שזה אחרון רבי אלעזר ברבי שמעון אומר לומר שזה גורם: ויוצא בה משום שמחה ואינו יוצא בה משום חגיגה: פשיטא דבר שבחובה הוא [ט]וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין לא צריכא דאף על גב דפריש כדבעא מניה רבי שמעון בן לקיש מר' יוחנן האומר הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלח

רבי שמעון אומר הרי הוא אומר בחג המצות וגו' כל שבא בחג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות. כך משמע מתוך פירוש הקונטרס דלקמן דגרים הכי וא"כ לפירוש זה מעיקרא דס"ד שבא לומר דנדרים ונדבות אין קרבין בחול המועד ה"פ כל שאינו בא בחג המצות כגון תודה וביוצא בה דאליבא דתנא קמא תודה אינה קרבה בחג המצות ואפי' בחול המועד וזהו דוחק דהיכי משמע ממלתיה דנדרים ונדבות חוץ מתודה אין באין בחג המצות וכי תימא כל שאינו בא בחג המצות ר"ל ביום טוב אם כן לא הוי דומיא דחג הסוכות ועוד דאם כן אמאי כתב בחג השבועות לומר שאינן באין בחג השבועות והא אף בחול המועד דסוכות אינן באין ועוד כי גם לפי המסקנא לא אתי שפיר דקאמר דלענין בל תאחר קאמר וה"ק כל שראוי לבא בחג המצות שנתחייב בו קודם חג המצות בא בחג השבועות ובחג הסוכות שלא יאחר מלהביאו או בעצרת או בסוכות ועתה איך יביאנו והלא אין בו חול המועד וכי תימא דנדרים ונדבות קרבין בי"ט הא משמע דבהני תנאי ליכא מאן דסבר קרבין בי"ט רק רבי אלעזר בר' שמעון ודוחק הוא לפרש בא בחג השבועות שכשיבא לרגל יביאנו או קודם לכן ולאו בי"ט קאמר על כן נראה דגרס הכי כל הבא בחג המצות ובחג השבועות בא בחג הסוכות וכו' והשתא מעיקרא סלקא דעתך כל שאינו בא בחג המצות כגון תודה וכן שאר נדרים ונדבות שאינן באין בחג השבועות כדקאמר תנא קמא בהדיא אינן באין בחג הסוכות ואפילו בחול המועד ולפי המסקנא ה"ק כל שבא בחג המצות ובחג השבועות כלומר שראוי לבא בזמן שניהם כלומר שעברו שני רגלים כסדרן בא בחג הסוכות פירוש צריך שיביאנו בחול המועד של סוכות וכל שאינו בא וכו' כלומר שאינו ראוי לבא בשניהם רק בעצרת ולא בחג המצות אינו חייב להביאו בחג הסוכות זה ורישא דוקא פירוש בא בחג הסוכות כלומר חובה להביאו משום בל תאחר וסיפא לאו דוקא פי' סיפא דאינו בא ר"ל אם לא ירצה שהרי הוא יכול להמתין עד סוכות של שנה הבאה אבל לעולם אם ירצה יקריב בחול המועד וקל להבין:

נזיר

אבל נדרים ונדבות כו'. ועולה דקאמר כי האי תנא: **והני תנאי.** לקמן פליגי כי הני תנאי דלעיל בנדרים ונדבות: **מפני חמץ שבה.** על חלות לחם חמץ וגו' (ויקרא ז): **ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב.** ותודה נדרים ונדבות היא: **בחג הסוכות.** בחולו של מועד: **רבי שמעון אומר כו'.** לקמיה מפרש לה: **מביא אדם תודתו בחג הסוכות.** לקמיה מפרש אפילו ביום טוב קאמר: **ויוצא בה משום שלמי שמחה.** ואף על פי שמחויב בתודה זו ועומד דתניא במסכת חגיגה (דף ח.) ושמחת בחגך[ז] לרבות כל מיני שמחות של בשר לשמחה מדלא כתיב והבאת שלמים ואכלת שם ושמחת ומיהו פשיטא לן דכל זמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר[ח] שנאמר (דברים כז) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת והאי קרא בהר גריזים כתיב ולא בשלמי שמחת י"ט כתיב דשמחת י"ט אם יש לו בכורות ומעשר בהמה אין צריך להביא שלמים: **ואין יוצא בה משום חגיגה.** דדבר שבחובה הוא וכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין ותודה זו כבר מחויב הוא בה ואין זו מן החולין שיהא פוטר בה חגיגתו: **אמר מר.** השתא מהדר אמילתיה לפרושי מאי דאמר לעיל בהקרבת נדרים ונדבות פליגי: **לבית הפסול.** שממעט זמן אכילתן שאינו יכול לאכול חמץ אלא עד ארבע שעות ומתוך כך חמץ שבה בא לידי נותר: **ר"ש אומר כו'.** קס"ד למיסר נדרים ונדבות בחולו של מועד אתא: **השתא.** לרבי שמעון דאסר הני: **סלופי מסלתינן.** לוקטין עלים בשדה מן המחובר בחולו של מועד דתניא במועד קטן (דף יב:) קוצצין עלים מן המחובר במועד לצורך המועד: **אמר אביי בהקרבה כ"ע ל"פ דשרי.** בחולו של מועד: **כי פליגי למיקם עליה בבל תאחר.** וכולה הך מתני' לענין בל תאחר איירי. תנא קמא סבר כל המאחר נדרו שלש רגלים אפילו שלא כסדרן עובר בבל תאחר וטעמא יליף בר"ה (דף ד:) מהאי קרא שלש פעמים בשנה וגו' למה לי למיכתב בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות כיון דכתיב שלש פעמים פשיטא דהני ניהו דהא מינייהו קסליק לעיל מיניה כתיב שמור את חדש האביב שבעה שבועות תספר לך חג הסוכות תעשה לך ש"מ לבל תאחר לומר אלה קבעתי לך לתשלום מתנותיך ונדריך והיינו דקא אתא לאשמועינן עלה טובה כל מי שיש עליו תודה יביאנה בחג הסוכות ואפילו הוא רגל ראשון אחר נדרו שאם לא יביאנה עכשיו ילטרך לבא בשבילה לירושלים שהרי בעלותו ברגל בפסח לא יביאנה מפני חמץ שבה ולא בעצרת מפני שהוא יום טוב נמצא שאיחרה ג' רגלים שלא כסדרן. ואתא ר"ש למימר הרי הוא אומר כו' כסדרן אין שלא כסדרן לא הלכך הנודרה לפני סוכות יש לו שהות עד לשנה הבאה וה"ק כל שבא בחג המצות כגון שנדר קודם הפסח והיה עליו להביאה בחג המצות בא בחג השבועות שלאחריו או בחג הסוכות ואין לו עוד שהות וכל שאינו בא בחג המצות שלא היתה עליו להביאה בפסח כגון שנדר אחר הפסח אינו בא * כלומר אינו צריך להביאה לא בחג השבועות שלאחריו ולא בחג הסוכות שיש לו שהות עד חג הסוכות של שנה הבאה שעברו שלש רגלים כסדרן: **אלא ביום טוב וקסבר כו'.** והיינו תנאי: **לא יאמר חג הסוכות.** כשהחזיר הכתוב להזכירן לשלש רגלים לבל תאחר לא היה צריך לכתוב ובחג הסוכות כיון שכתוב שלש פעמים בשנה וכתב בחג המצות ובחג השבועות דממילא ידענא דבו היה הכתוב מדבר שבפרשת סוכות הוא עסוק ובו נכתב כתוב זה: **שזה אחרון.** דבעינן כסדרן: **שזה גורם.** את כל תאחר שאפילו נדר לפני החג כיון שעבר עליו חג הסוכות עובר: **דבר שבחובה הוא.** דכתיב וחגותם[ט]: **מן החולין.** ולא ממעות מעשר שני ולא מנדרים ונדבות שהוא מחייב ועומד בהן: **דאף על גב דפריש.** דכשנדר התודה פירש על מנת שיוצא בה ידי חגיגתו:

ואגלח

מסורת הש"ס

א) פסחים יג: [תוספ' חגיגה פ"א], ב) [פסחים יג:], ג) [שם וש"נ], ד) [ר"ה ד:], ה) ר"ה ד:, ו) [פסחים עא. וש"נ], ז) [דברים טז], ח) [פסחים קט.], ט) [ויקרא כג],

תורה אור השלם

1. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יי אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יי רֵיקָם: דברים טז טז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כי פליגי למיקם עליה בבל תאחר וכו' כלומר א"צ להביאה. עיין טורי אבן ר"ה באבני שהם סד"ה כיון שעבר ובתשובת ח"ל סי' י"ב:

מוסף רש"י

אין מביאין קדשים לבית הפסול. אין מביאין קרבן ביום שיתמעט זמן אכילתו שקבעה לו תורה ויבואו בה לידי נותר, ותודה נאכלת ליום ולילה ואם יביאוה בי"ד אינה נאכלת של חמץ אלא עד שש שעות (פסחים יג:). אינו בא אלא מן החולין. כלומר משלו ולא ממה שהוא מחייב ועומד (פסחים ע:).

א) עיין בערוך ערך סלת. ב) פי' בתוס' ר"ה ד: ד"ה ולא"ל לומר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones